

jeg meget mere kan ligne ved den Periode, i hvilken f. Eks. Lavene dannede sig, idet jeg ikke tænker paa Lavene, som vi kende dem i deres Forfaldstid, men paa Lavene og alt hvad der hørte med der i det 13de, 14de, 15de, og helt ned i det 16de Aarhundrede — gælder det om, at man skal tage sig i Agt for, at denne Fortætning skal blive til Forbening; og hvis vi glide ind i den socialistiske Stat, saa ville vi have Forbeningen, ja, vi ville ligefrem have Forsteningen. Det er netop de konservative Elementers Opgave at holde paa det, der er overleveret fra tidligere Tid, nemlig Individualiteten. Det er den store Erobring, som forrige Aarhundrede har gjort, den store Erobring, som hele Kulturperioden har gjort. Vi have lært af vore Fejlgreb, af det, som det ærede Medlem kalder bl. a. ogsaa Højres Dumhed, men som ogsaa er mange andres end Højres Dumhed — at Individualiteten draget ud i sin yderste Konsekvens, sprænger Samfundet. Vi kunne ikke leve i et stort Kultursamfund paa det, at den stærkere kan træde den svagere ned. Vi maa tage samfundsmæssige Hensyn. Vi maa have Vekselvirkninger mellem os, som til syvende og sidst danner Samfundsudviklingen. Men det skulle vi ogsaa lære af tidligere Tider, at hvis vi lade denne Fortætning gaa saa vidt, at den fører os ind i et System, som vil lægge os paa en Lighedens Prokrustesseng, ja, saa ere vi inde i Forbeningen, inde i Forsteningen, og det skulle alle vi, som ere Demokrater, men ere det med den Begrænsning, som Individets Ret kræver — det skulle netop vi vide at værgе i den Tid, der vil komme. Den Tid er ikke den socialistiske Stats, men det er en Tid, i hvilken Samfundet og Samfundshensyn ganske vist komme til at spille en ganske anden Rolle i Politikken, end de have spillet i forrige Aarhundrede.

Formanden: Jeg maa meget indtrængende bede de følgende Talere om at holde sig nærmere til den foreliggende Sag.

Folketingsmanden for Viborg Amts 1ste Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Carl Hansen (Viborg Amts 1ste Valgkreds): Det ærede Medlem, som nu satte sig, citerede Fr. List forkert. List har ikke sagt, at de smaa Nationer ikke kunne faa udviklet en Industri. Det, List har sagt, er, at en Nation, hvis Territorium ikke har noget større Omfang, kan ikke

med Udbytte bringe Beskyttelsessystemet til Anvendelse. Det var denne Sandhed fra 1841, jeg ønskede at faa undersøgt, for at se, om den ikke var gyldig endnu den Dag i Dag, og som Bevis paa, at Industrien udmærket godt kan blive udviklet i de smaa Nationer, vil jeg blot pege paa den Del af vor Industri, som man kan betegne som Smørtilvirkning og Ostetilvirkning. Smørtilvirkningen er gaaet fremad i høj Grad, til Trods for, at den er ubeskyttet, Ostetilvirkningen har derimod stagneret, og den er beskyttet. Det er heller ikke vanskeligt at paapege, hvorfor det er saaledes, og hvorfor Smørtilvirkningen her har kunnet gaa frem, som den er. Det er den Dygtighed og Energi, hvormed Fabrikkerne have taget Opgaven op, det er det, at de have været tvungne til at anvende alle de tekniske Hjælpemidler, der have staaet til Raadighed — det er ikke for ingenting, at Centrifugeindustrien stammer fra Roskilde. Det er det, at Viden-skab og Praksis have arbejdet Haand i Haand. Det er det, at Fabrikkerne have søgt at opnaa et Marked i Udlandet for deres Produktion. Det er det, at Staten har ydet sin gode Medvirkning til at fremme denne Industri ved hensigtsmæssige Bevillinger. Alle disse Ting tilsammentagne gøre, at Industrien udmærket godt kan udvikle sig i et lille Land, og hver Gang, man fra Protektionisternes Side vil rejse Spørgsmaalet om Beskyttelse for slige Erhverv, vil det blive mødt fra vor Side med Spørgsmaalet: Hvad kan det nytte?

Formanden: Folketingsmanden for Viborg Amts 4de Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Rasmus Hansen: Det er kun en kort Bemærkning til det ærede Medlem for Horsens (Fraenkel). Det ærede Medlem var ogsaa inde paa Landbrugsforholdene og sagde med Hensyn til Udførselen, at Handelsstandenovre i England kan nok lide vort Smør, men de holde dog ikke af at handle med det. Saaledes omtrent lød det ærede Medlems Udtalelse. Jeg tror imidlertid, at det ærede Medlems Kendskab til engelske Forhold i den Retning glipper noget for ham, jeg tror ikke, at det er rigtigt. Jeg har derimod den Opfattelse af engelske Forhold, at det netop er hos Handelsstanden, man skal søge Grunden til, at Englænderne sætte Pris paa vort Smør. Det er, fordi vort Smør har en Egenskab, som andre Landes Smør ikke har, nemlig det, at det er holdbart.